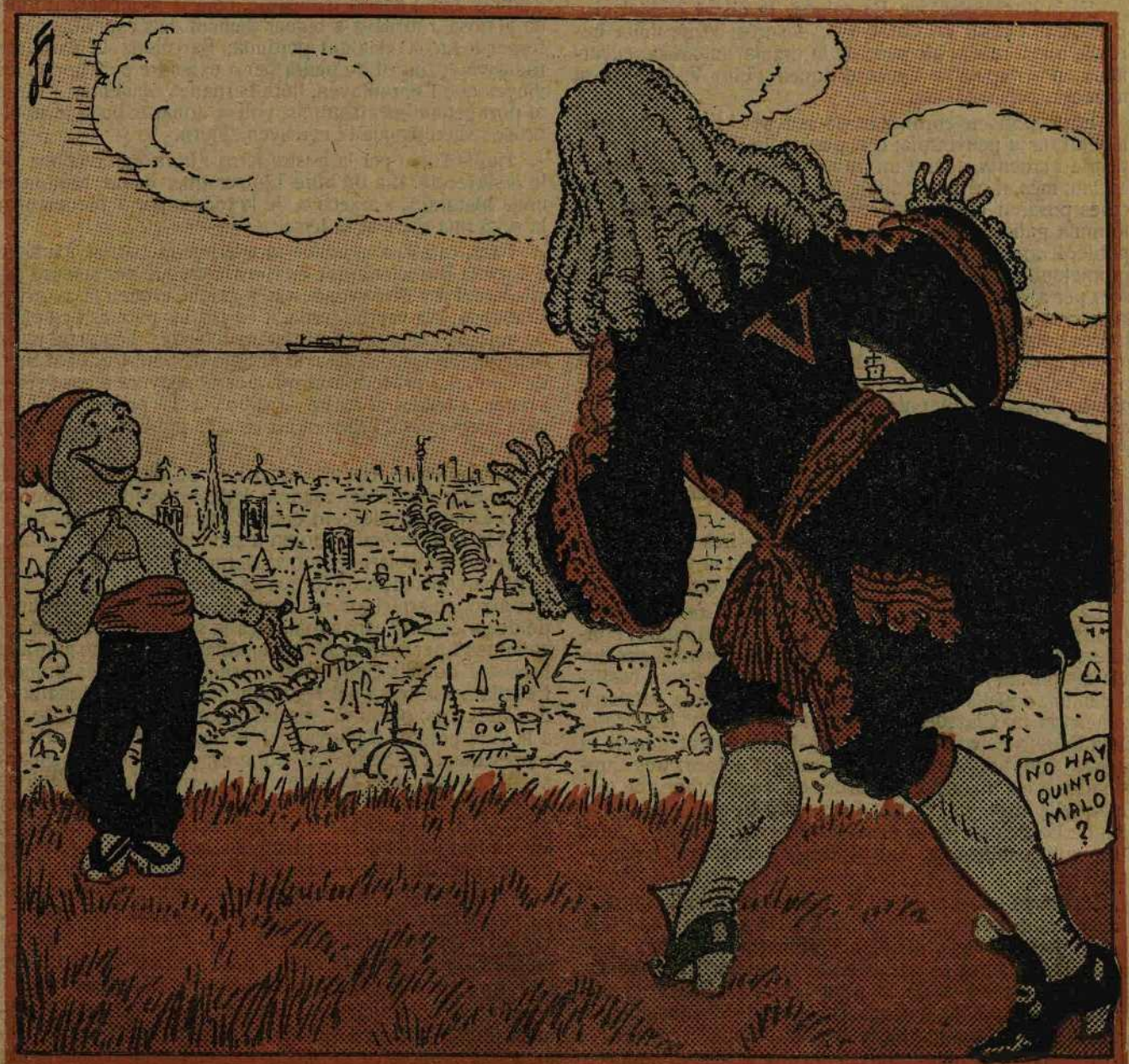

Lapiula

Setmanari regionalista amb ninots

—Ja ho veu, senyor Felip, aquesta es aquella Barcelona que vostè volia borrar del mapa.

10 cts.

La Piula

SETMANARI REGIONALISTA AMB NINOTS :: SORTIRÀ CADA DIVENDRES AL MATÍ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Llibreria Bonavia i Durán. Boqueria, 20-Barcelona

SUSCRIPCIÓ: Barcelona: Un trimestre 1'50 ptes. — A fora: Id. 2 ptes. — Estranger: Un any, 10 ptes. — És paga a la bestreta

Fa ja dos segles que Barcelona, la ciutat comtal gloriosa, cap i casal de Catalunya, després d'una lluita heròica, queia retuda als peus de la tirania unitarista, encarnada en la repulsiva figura d'aquell Felip V, de odiosa memoria pels catalans.

El despotisme coronat havia vençut al fi al poble més lliberal de la península; cert que la lluita fou llarga, obstinada i cruenta, com d'un poble que sab que va a esser esclau; més al cap i a l'últim, les armes castellanies i franceses posaren el jou als nets de Jaume el Conqueridor. La fórmula gàlica de l'*Estat soc jo*, havia aplanat a tot un poble, i no contentant-se amb haber-lo açotat i vençut, promentent-li perdó de vides i d'hisendes, tota volta que sols per a servir les seves llibertats havia dut a tal extrem la seva resistència, començava les persecucions i les venjances contra les persones i les institucions sagrades de nostra terra; i mentres els nobles patricis morien a la forca o en l'exil, o es corsecaven empresonats, el *Decret de nova planta* donava realitat al somni centralitzador de les Castelles, sotmetent a unes soles lleis i a un sol absolutisme, el del rei, a totes les nacions que formaven la monarquia espanyola. ¡Ja no hi havia Pirineus! El despotisme unitari vingut de França, prenia a Espanya carta de naturalesa.

Els catalans habien deixat de ser àrbitres de sos destins: demunt de la seva voluntat planava la voluntat asfixianta d'una raça que tot ho volia per la força.

La nostra Generalitat i el nostre Consell de Cent, foren dissolts de reial ordre; els furs de que fruien diputats i consellers, abolits; les gramalles honorables, donades per llureia als porters; el barri de Ribera, enderrocat per a bastir-hi demunt aquella odiosa forteresa, oprobi dels catalans, nomenada la Ciutadella; la famosa campana *Honorata*, de la Seu, troçejada per haber tocat a somatent durant el sagnant setí, i la Seu mateixa, damnada a tocar tres campanades a les dugues de la tarde, en remembrança de que en aquella hora, els soldats del duc de Brewic entraven al clos de Barcelona per a ensenyorir-se de la noble ciutat dues voltes milenaria, breçol de la llibertat i la democràcia.

Catalunya havia sigut, al fi, humiliada i retuda; junyida a la voluntat despòtica d'un sobirà envanit, ja no tindria furs, ni drets, ni lleis, ni soldats, ni marina, ni llengua pública, ni estaments, ni personalitat sisquera; l'unitarisme, si quelcom li restava de la seva fesomia, s'encarregaria d'arrebacar-li pel mitjà feudal dels reials decrets, fins a assimilar-la per complert a la raça castellana.

El somni del Comte Duc d'Olivares, s'havia complert: Catalunya era morta, i demunt de ses despulles s'aixecava la Espanya per ell somniada, esclava de Castella.

Més, han passat dos segles; les gernacions catalanes caigudes en captiveri, han devallat a la fossa l'una darrera l'altra, i les que han vingut darrera d'elles, freturoses de desenrotllar ses activitats, s'han llençat amb coratge al cultiu de les terres, a les especulacions comercials, a la implantació de noves indústries, al conreu de les arts i de les lletres. I Catalunya s'ha anat fent altre cop forta, i rica, i plena, mercès al seu braó, a la seva constància i a la fè en ella mateixa.

Fa cinquanta anys, la nostra poesia s'aixecava gloriosa, després de un somni malestruc, com la primpeca dormida al bosc, i tornava a regnar demunt dels esperits, per a tornar-los a la idealitat perduda; Barcelona la Comtesa trencava el cinyell de pedra per a estendre pels horts i les vinyes que l'enrotllaven, llurs barriades opulentes, i obria al port gegantins aixamplis, volent donar cabuda al nombrosos vaixells que hi cercaven sojorn.

Havia sonat per la nostra terra l'hora maravillosa de la resurrecció. Era un altre Llàtzer que, quant tothom el creia ben mort, s'aixecava de la tomba per a recomençar la seva ruta damunt la terra.

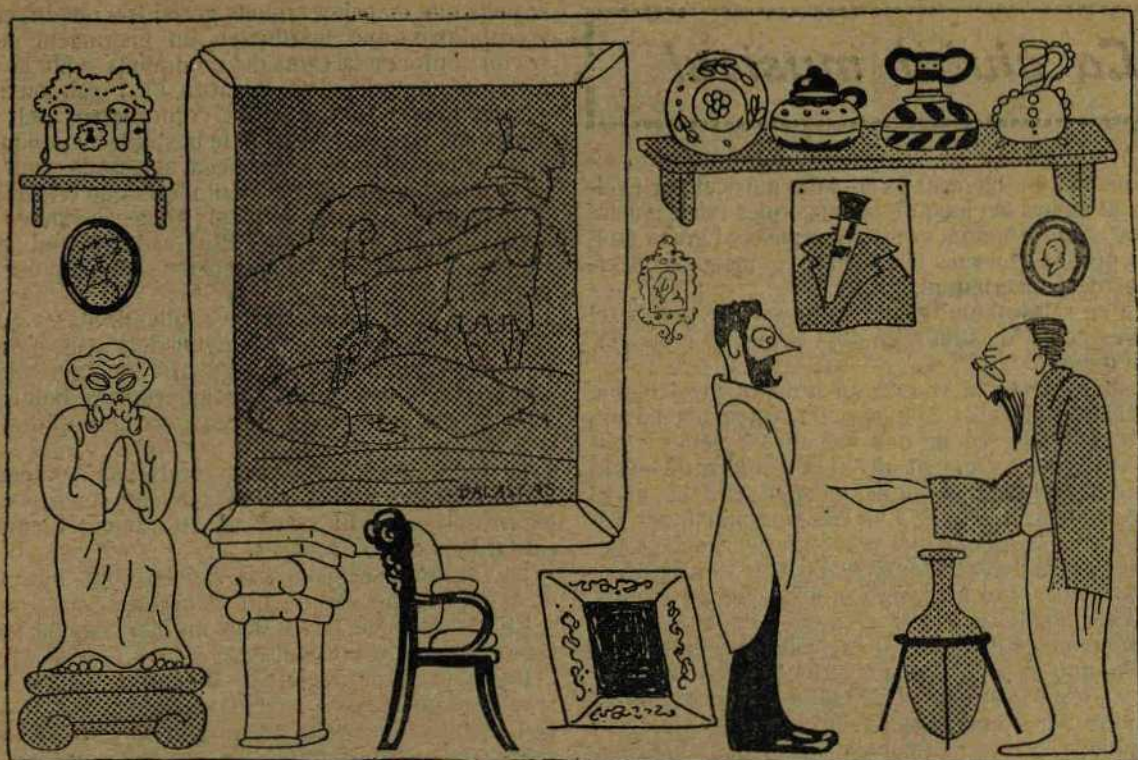
I ara, catalans, ¡guateu-la a la nostra patria! ¡Guateu a aquella Barcelona que en Berwic cregué per sempre esmicolada! ¡Es deü vegades més gran! Cerqueu la avorrida Ciutadella, i la veureu tornada en jardins públics i clapada de museus i estatuës de catalans il·lustres. La nostra parla benivolguda ressona de nou al Saló de Sant Jordi i al Saló de Cent. ¡La proscripça torna a esser senyora a casa seva! I regna, ademés, al teatre, al llibre, a la premsa i a la vida corporativa; i fins en els estudis públics comença ja a regnar.

Catalunya se sent altre cop ben bé ella, mentres Espanya es troba feble, caiguda i desorientada; Catalunya ja no és un convalescent que de mica en mica va recobrant la seva fesomia, i torna a semblar lo que fou abans; és un cos restablert del tot, sà, ferm i pletòric de vida, que té plena consciència de lo que és, lo que pod i lo que val. Per això, en aqueixos moments de desmai, d'incertitut i de desorientació espanyola, alça la seva veu i demana resoltament: per això la Mancomunitat, encara que migrada hereva d'aquella Generalitat gloriosa, la dels tres braços, trevall sense treva pel resorgiment intel·lectual i material de Catalunya; per això, seguint al temps, és entrada de plè a la vida política espanyola, i té honorables i patriotes representants al Senat i al Congrés; per això començarà aviat l'apostolat de la regeneració espanyola a les regions vives que vulguen oir l'evangeli del nacionalisme; per això, en fi, ha fet sonar sa veu al Congrés de Lausana, allí on han parlat de ses tristures i de sos anhels totes les petites nacionalitats de la vella Europa, sotsmeses al jou dels grans estats forjats arbitràriament a cops d'espasa.

No la remembrem com a dones ploranes, la data de 1714. Lo que fou, no té remei ¡Pau i gloria als nostres morts! No guaitem més enrera per a entristir-nos; guaitem endavant per a encoratjar-nos. L'avenir és nostre.

No ho dupteu pas; com havem assolit nostre renaixement literari, artístic i ciutadà, assolirem també nostra renaixença econòmica i política, i serem, a no tardar gaire, amos i senyors a casa nostra.

BEN-GALA

A CA L'ANTICUARI

- Venia a cercar aquella "arquilla" del segle XIII, que vaig deixar pagada ahir.
- Esperis un moment, que ara l'estàn acabant.

Sans: Doncs nosaltres devem l'empat a la nostra *real* gana, que si haguéssim volgut huriem guanyat de sobres. ¿Tor-nem'hi? l'ornem'hi. I diumenge passat hi tornaren. I a fe que aquets nois de Sans tenien raó. A els internacionalistes se'ls passejaren de cap a peus, i lo més graciós del cas es que se'ls passejaren més amb els *peus* que amb el cap. ¡Cosets del futbol! Sis vegades es ficaren els del «Centre» a casa dels altres i aquets es quedaren, aïl amb les ganes. Ah, la *passejada* fou en el camp de «l'Espanya» i per la copa «Espanya» ¡Biba España!...

En el camp del «Barcelona» també hi hagué un entreteniment còmico-lírico-bailable dividit en dugues parts, que feu la delícia de la nombrosa concurrència que hi assistí. El que més feu riure fou el *caduco* de mi hermanito. ¡Pobre xicot, i com se deixa embolicar!

FUTBOERIES.—L'amic *Corredisses* publica a «La Veu» una interessant conversa sobre afers futbolístics tinguda amb el digne president del «F. C. Barcelona» Sr. Rosès, lamentant la manca d'espai en privi de donar-la íntegra als nostres llegidors. Segons ella, la nova Junta està acabant el balanç del Club per fixar la seva situació financiera en el moment de la presa de possessió de l'actual Junta, que es repartirà imprés a tots els socis. Ja estic veient com a alguns els hi surten els colors a la cara. Diu també el Sr. Rosès que té esperances de formar un primer equip d'*aficionados* de gran valer que no sols sigui capaç de jugar amb els millors i vence'ls, sino que confia amb ell conquistar el campionat d'Espanya, suprema aspiració de la Junta. Anuncia per d'aquí un mes una *tournee* sportiva pel Nord

d'Espanya, jugant partits a Sant Sebastià, Bilbao, Vigo Gijón etc., lo qual proporcionarà més tard el gust de rebre la visita d'aquells Clubs.

Referint-se a la Federació Catalana, diu el Sr. Rosès que's mostra contrari a l'adopció d'actituds airades fóra del reglament; pero reconeix la necessitat de convocar una reunió extraordinària per a reformar qualques punts dels estatuts, a fi de delimitar tot lo possible el radi d'acció de la F. i dels Clubs, procurant la màxima independència per abduques parts. Finalment, agracix la coral rebuda que la opinió futbolística ha fet a la Directiva del Club, a la qual aquesta procurarà correspondre, treballant per a que el degà dels Clubs ocupi el lloc gloriós d'altres temps i acabi d'un cop la crisi d'orientació que durant aquests darrers anys ha estat la seva característica externa.

El *masover* de cà la Sra. *Quimeta* es un home deliciós. Els que varen elegir-lo per a el càrrec que desgraciadament ocupa, o eren uns ignocents o no havien encara entrat a la *quinta*. Ara per venjar-se dels Clubs de primera lliga que hi negaren el vot es dediquen a *tirar les cartes*. M'explicaré. Un periodista madrileny, fa cosa de dos mesos, entregà a mà al mentat *masover* una carta de la Federació Centre, en la qual es demanava que la Federació Catalana es dirigís als nostres Clubs de primera lliga interesant-los que donguessin una excusa a la del Centre per l'actitut adoptada pel nostre públic envers el «Madrid» quant les finals del Campionat d'Espanya, doncs d'altre manera els Clubs catalans es veurien privats de jugar amb els madrilenys. ¿I saben que feu el «masover»? Doncs *tirà la carta* a la papera o sigui a la seva butxaca, i encara es l'hora que no ha donat compte d'ella a ningú. I ara l'*Espania* que tenia concertats dos partits a Madrid es veu amb dificultats per a celebrar-los lo no vull discutir, ara, la pretenció madrilenya; pero si que dic que *masovers* que obren amb tanta mala fe, se'ls tren de casa, encara que sigui per la finestra.

CORRECUITA

La ciutat musical

Barcelona indubtablement es la ciutat musical per excel·lència. Es al menys la ciutat de les músiques i dels músics a tot estrop. Aquí trobareu grans concertistes i grans concertadors, però, a l'ensem hi trobareu grans desconcertats i grans desconcertadors.

De solfa en sab tothom; el que no'n sab, li posen; el que no hi es posat, de solfes, en dú, i el que no'n dú, permet que'n duguin.

Pels nostres carrers hi veureu un nombre incalculable de damisel·les, jovincels i criatures que porten a la ma son violí estotxat, el que vol dir que son més o menys violinistes. El violí es l'instrument ideal i per lògica deducció sembla que l'ideal familiar barceloní sigui tenir un violinista. El volen tenir a ma per a un cas determinat, per estalviar-se d'anar-lo a enmatllevar el jorn que'l necessitin.

De pianos no se'n veuen tants pels carrers al sota-aixella dels transeüns, però n' existeixen més que de violins, en el si de les famílies.

El piano adhoc es té amb el fi exclusiu de conjuminar-li una funda amb inicials foradades i fer-lo servir de lleixa pera les infinites coses inútils i de mal gust que embarassarien en altre lloc. Aquests pianos no'ls toquen altra gent que'ls camalics, en dies de trasbals, i no tenen altre finalitat que la patxoca. Si fessin una estadística d'aquests i dels altres, dels propis i dels de lloguer, dels d'estudi i dels de luxe, dels muts i dels atabaladors, dels elèctrics i dels de maneta, restaríem horroritzats. No parlem dels pianistes; dient que'l pianiste pot existir i n' existeix algú, sense piano, és tot el que's pot dir sobre la seva abundor. Endemés, el violí crida al piano com els caragols al pebre. El violí, com el saber, no ocupa lloc; i l'adopten persones delicades, refiant-se sempre, naturalment, d'aparellar-se amb algú pianista. Una cosa fomenta l'altra. Ara resten les guitarres, les mandolines i els acordeons per a abusar-ne els aficionats. Pel que's refereix als guitarristes no pòt haver-hi gent menys inofensiva. Al guitarrista li cal un auditori reduït d'iniciats i ha de cuidar de l'auditori com de les seves ungles. El que no vol sentir una guitarra no la sent, i el que la vol sentir és ben bé que està predisposat a sentir-la. La guitarra és la cigala de la música. Es per tant abundosa en nostra terra. Després de guitarra hi ha un xic de tot. Els que hem estiuat per la Rambla, en les portes dels cafès, bars i cerveseries, sabem prou i massa de musicalitats urbanes. El que no arreplega durant la jornada deu repeticions de Maruxa, dotze de Cavalleria Rusticana, una vintena de tangos, cent tonades lúbriques i altres cent desgarradores mixtificaciones sarsueleres, ja pot inclure's en la categoria dels afortunats.

L'educació musical del ceguet barceloní és l'obra de misericòrdia més cruel que l'imaginació humana ha concebut. Arriben a l'obsessió afrosa de que els clarinets, les flautes, i els altres instruments, però aquests, els primers més que'ls altres, no es puguin fer sonar més que amb els ulls guexos, blancs o sagnosos, imprecant a les altures una claretar impossible, tartamudejant operetes. Les aceres de nostres vies cèntriques s'han convertit en una exposició permanent de llàstimes humanes i llàstimes musicals. Allí es serveix la cervesa, els gelats o el que sigui, amb música de pobre. Allí presenciem una desfílada de misèria, homes esguerrats, braços primis com

arquets que manejen arquets groixuts com braços; joves escrofulosos que martiritzen un instrument escrofulós; sovint confonen la cama del contrabaix amb la cama de fusta del contrabaixista, la croça de l'instrument amb la mà del músic. ¡Oh, aquests contrabaixos dels ceguets! Tenen un aspecte tristíssim de bestia escanyolida, sonen a ataud, duen la ronya de la pega amassada amb suor, lo mateix que el violins i els violoncelles que criden com gats de claveguera. ¡I unes fundes! ¡Aquestes fundes de sarja negra, talment arreballades d'un cadafalc, amb la polc del vagabondeix urbà, i la llepiscositat del palp encastada a sobre!

També passen famílies en captiveri. Mares que canten alegries d'hetaïra amb el sanglot dels seus pulmons xafats; pares que rasquen una guitarra amb gest de niillista, acompanyant a llurs fills que unglejen la bandurria amb aquella tristesa de les precacitats imposades a cops d'estella.

Jo sento pels orbes i els esguerrats una compassió infinita i crec que podria fer-se quelcom més per ells que ensenyar-los a mal sonar un instrument i enviar-los a captar pels carrers i places.

La via pública s'omplirà de llatzerats i de músiques de captaires, que es una altra llatería.

El trist es que al só dels músics ceguets respòn un ressò de ceguets musicals.

En les cases particulars es fa música amb la mateixa senzillesa que es desà xacolata. Sovint una cosa i l'altra es junten i es confonen fins al punt que no sabrien dir si estan concertant un refresc o refrescant una sonata. Per demés, Barcelona es plena d'insaciats. Els veureu que segueixen tota la nit a un acordeonista vagi allí on vagi; rodejant-lo i mirant-se'l fixament amb una ansia morbosa.

I ell es contorsiona, es doblega, branda 'l cos i l'enmotlla a l'acordeó, estreny i aixampla els braços amb la cara enganyotada de sufriment; dirieu que manxa amb ses mateixes tripes entortalligades als dits.

Com més pietat causa el músic, més plau la música.

Barcelona pateix de molts mals però, cap tan agut com el de la filarmonia.

S'aprofiten tots els sorolls mentres pervinguin d'un instrument o d'una gorja.

El depòsit de gramofons de la plaça del Beat Oriol te sempre una vintena d'oients esperant que engeguin. I allí es reproduïxen tots els repertoris lleugers, des del *Cayo* musicalitzat a *La Corte de Faraon* cantada per un *Cayo*.

En lloc del mon com aquí, s'es donat el cas de que'ls pianos de dits eclipsessin als de maneta, en asombrós mecanisme inexpressiu.

Ara es tan motor de sang el cilindre que toca per si sol assegut sobre les rodes del carretó, com el que tira el carretó i fa rodar el pianista en l'interior del piano.

¿Qué no'n treurem res de predicar? Es possible; però un anyora aquelles ciutats on els ceguets tenen un ofici o, a tot estirar, es guanyen un bon jornal amb dignitat fent d'afinadors, sense pidolar almoïna desafinant pels carrers i places.

I un anyora sobretot, aquelles altres on no's festeja a través de solfes, on les noies es casen sense intervenció de Chopin, i on els pares envien a llurs fills a caçar tigres, ans d'enviar-los als conservatoris.

PRUDENCI BERTRANA

El pou de Sant Gem

I

Si es ben fresca i regalada
l'aigua del pou de Sant Gem,
massa bé ho diu la gentada
que, en sent vespre, 'ns hi juntem

Sabèu que 'l pou es a sota
de les branques d'un parral;
la galleda, que degota,
tant aviat es baix com dalt.

Un fanal de quatre caras
de la parra penja encès,
massa bé's queixen les mares
que no dona llum per res.

No mes, amb prou feina, mostra
els rahims prop d'ell penjats,
de la gent de l'entorn nostre
els perfils mig esborrats:

ve una mare amb dues filles
que 'm tenen robat el cor,
totes dues son pubilles
de dos pares que ja han mort;
un petrimetre a la moda,
que es molt tonto i no s'ho creu;
un de gras com una roda;
que es 'l xantre de la Seu;

vells i joves; fadrinalla,
que conec de veure allí,
i, entre peus, molta quitxalla
que a n'als vells fa perteni.

Un cop seuen, la minyona,
que té un bon garrot de bras,
aigua puja i els gots dona
que s'entelen com el glas.

—Au! va dient, com gèl es freda
i mes clara que un mirall.—
I va sempre la galleda
pou amunt i pou avall.

II

Que no es fresca i regalada
l'aigua del pou de Sant Gem,
massa bé ho diu la gentada
que en sent vespre 'ns hi trovem.

Ahir mateix vam anar-hi
els que sempre 'ns hi hem juntat,
no sé pas que vam trovar-hi...
no vam beure la meitat.

Un va dir: — L'Arxidulesa
restar aquí ja no pot. —
Al sentir-ho, amb greu sorpresa
de la mà'm va caure'l got.

Va di un altre: — Se'n va a Viena
i a promés després tornar. —

Els que ho vam sentir, de pena,
ja ni l'aigua vam tastar.

¡Se'n va ella, i tenim guerra
declarada amb el francès!
¡Ai, trista de nostra terra,
si Déu no'ns ajuda en res!

I com si aquestes paraules
haguessen glassat els cors,
ja ningú va anà a les taules
a comprar confits i flors.

No's sentia cap riallada
d'aquelles del dia avans;
tothom, ficsa la mirada,
s'estava plegat de mans.

— Vaja! la minyona deia,
portant l'aigua com un gel,
vaja, que, si això s'esqueia,
fora'l que volgués el cel.

Debades ja l'aigua freda
presentava com cristall,
i en va anava la galleda
pou amunt i pou avall.

III

Que és ben fresca i regalada
l'aigua del pou de Sant Gem,
massa bé ho diu la gentada
que'n sent vespre'ns hi trovem

Des que'l de Berwick setia
la ciutat per tots cantons,
mor el cor, sens alegria,
hi anem sols onze minyons.

Tots de la Vintiquatre
som soldats, si bé novells;
quan hi anem, encara, amb pena,
veig exir fum dels fusells.

La minyona enjoiellada,
d'aixerit rostre agradós,
ens serveix ara endolada,
perque ja li han mort l'espòs.

La mare i les dues filles
ja fa temps que no s'hi han vist;
potser ja han mort les pubilles:
¡l'anà al pou és el més trist!

I, amb tot, jo hi vaig cada dia,
aixís que me'n vaig del mur,
fora de la bateria
crec que allí estic més segur.

Potsè és que al pou idolatria,
per qué'l temo perdre aviat;
em sembla un recó de patria
i m'hi trovo arreserat.

D'onze que erem, ja som quatre
els soldats que'ns hi trovem;
com que sempre'ns hem de batre,
està clar: mimvem, mimvem!

A n'alli una nit van dir-nos
que l'assalt dava'l francès.
— ¡A morir ans que rendir-nos! —
Ja no'ns vam parar en res.

Va tancà'l pou l'endolada,
al senti'l terrabastall;
la galleda, ja lligada,
no va anar més pou avall.

IV

Ja fa un mes que Barcelona
dú'l dogal de Felip quint;
ahir vaig anà, una estona
allí on aní tant sovint.

¡Quí t'ha vist i ahí't va veure,
pobre pou, pou de Sant Gem!
jo no puc arribà a creure,
un oblit a tal estrem.

Vaig trobar la porta oberta;
ningú'm va dir ré a l'entrar;
la casa estava deserta;
prop del pou em vaig sentar.

Pietat talment demanaben
de la parra los serments;
el fanal arreu voltaben,
sense vidres, tots els vents.

Deslligada la galleda,
vaig baixar-la pou avall;
l'aigua prou va pujar freda,
més no clara com cristall.

En aquell moment entraren
dos soldats del rei francès,
tot de la taula ho robaren,
i sort que no'm fessen res.

Soldats eren dels de França,
i ja'ls amos eren ells.
¡No hi havia ja esperança!
¡No teníem ja fusells!

Vaig volé un got d'aigua beure
i terrosa'm va sortir,
l'endolada, que ho va veure,
—es en va, noi, em va dir.

Fins que del tirà lliurada
nostra patria tots vejem,
no veure'm mai regalada
l'aigua del pou de Sant Gem.

FREDERIC SOLER (Pitarra)

Agonia

Fum de l'infern per l'éter giravolta,
gavells de llamps flamejen — l'amortallada volta,
els crits de rabia afoguen — la parla dels canons;
les torres esfondrades s'esvaeixen,
sobre la carn febrosa — les bombes es parteixen
i a dolls corre llisquenta — la sanc de les legions.

Trona en Berwich: «¡Amunt, aigles de guerra!»
«¡Visca la Patria! Enrera!» — fan estremir la terra
tòt rebramant ferotges — les catalanes gents,
i ses destrals que negra sanc degoten,
brunzint, als fronts altívols — dels granaders s'encloten
clapant les pedres rònegues — amb els cervells bullents.

«¡Mori en Felip, l'afront de Catalunya!»
¡Déu salvi a Barcelona! — La llibertat s'allunya;
corps de Castella i França — traspassen els baluards.
«¡A n'ells!...» Fins els breçols deixen les mares,
l'altar dels sacrificis — els capellans i frares...
¡fins sembla que pateixi — la terra dels fossars!

I extén la nit sa glassa funeraria.
Baix de sos plecs apila — feresta, sanguinaria,
muntanyes de cadavres — la mort arreu, arreu;
i sonen les campanes llastimoses,
i cruixen les espases — diptre les carns febriles
i un crit immens s'aixeca — d'imprecacions a Déu.

Dels bronzos a les rojes flamarades
es veuen famolenques — xisclar esvalotades
les aus grapinyadores — creuant el cel de plom,
i els ferits catalans, boigs de rabiesa
cercant enemics cossos — i en l'última bravesa,
clavant-li en les entranyes — el ferro fins al pom.

¡Oh, nit d'esglaiadora recordança!
¡Sobre ton cor exhala, — perduda la esperança,
l'últim sospir la patria — dels caballers, dels prous!...
¡L'afront, l'amagui eixa foscortant trista!
¡Si un llamp a tots per sempre — ens apagués la vista!
¡o mai tornés l'albada — per lluminar els jous!..

¡l esclata el sol! ¡l s'alça Barcelona
perduda en mar de flames! — sa veu per tot ressona;
¡tant sols Déu calla, i's more — la santa llibertat!

De sopte apar la terra esmortuïda,
per tot silenci i calma; — ¡senyera maleïda
clavada en els cadavres — bateix l'immensitat!

¡Ai, Patria, és la mortalla de tes glories!
Els furs, els privilegis — que't daren les victories,
en braços de tes víctimes — traspassen cels roents!
¡D'avui seràs el joc d'eixes nissagues;
cadenes feixugantes — estriparàn tes llagues,
les flors dels cementiris — t'arruixaràn d'encens!

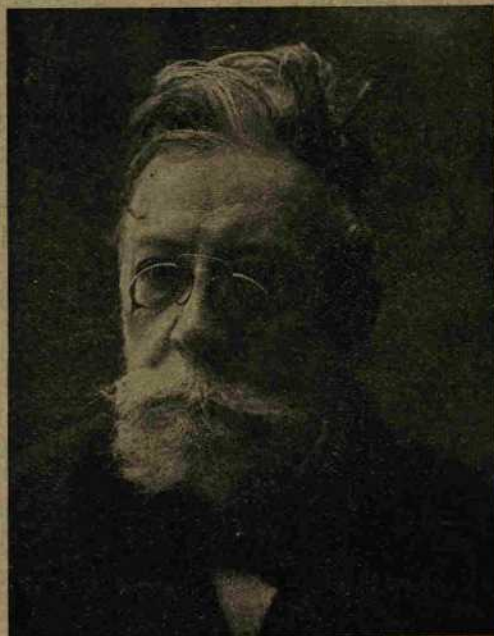
I el monarca que'ls vicis engendraren;
l'odiós Felip, el monstre — que un jorn foragitaren
les infernades timbes — dels frèstecs Pirineus,
se nudrirà amb la sanc de tes ferides,
regirarà en ta pensa — les ungles enrojides,
i fins en les entranyes — escalfarà sos peus.

Oh, filla de l'honor i del coratge,
flecta'ls genolls i prega; — l'alé de l'esclavatge
vora l'Etern congria — el càstic dels Nerons.

Ja vindrà'l temps que'l cer de les cadenes
fondrà les flamarades — eixides de tes venes,
vessant-lo gota a gota — per sobre de sos fronts.

Llavors t'enjoiaràn perdudes gales;
la llibertat dels avis — te cubrirà amb ses ales,
en camps de llors i palmes — enfonsarà el peu;
i el front duràs tant alt, que des la glòria
te'l besaran els martres: — serà de nou ta història
l'admiració dels pobles, — el sant orgull de Déu.

ANGEL GUIMERÀ.

11 de Setembre de 1714

Barcelona agonitzava ja. Sa preuada sanc rajava per mil ferides, i la comtal corona li queia de sos destrenats cabells.

L'astre del jorn havia fet una quarta part de son camí i'ls defensors d'aquella anavan a provar el darrer esforç. Fou aquest tant gran, que si no li donà la victòria, li conquerí els immortals llors de Sagunto i Numancia.

Ja'l Comte de Placencia, que ha rebut la bandera de Santa Eulària de mans del Conseller en Cap, el general Josepet i mil altres valents, avansen altra volta sobre Sant Pere. El valor s'ha tornat frenesi; el coratge, rabia: per onze vegades sitiats i sitiadors s'arrebacen aquella posició, i quan ja els atapaits batallons castellans i francesos creuen haver-la guanyada, amb infernal estrèpit s'arbora part de l'edifici per efecte dels fornets que'ls catalans havien encès, i sols la mort i les runes detenen als soldats de Felip, que han de contemplar ja fins a l'acabament de la lluita onejant en aquell punt la bandera de la terra.

No eren menys sangnants les escenes de que era teatre l'antic Convent de Sant Agustí i sos contorns. Després d'un avens i una retirada, la lluita s'inclou dintre del gòtic monument. Aquella mansió de la soletat i de la calma s'ha convertit en un camp de batalla. A centenars de combatents esgrimeixen l'arma; tots els pits se busquen, totes les bales troben son sepulcre; les voltes retenteixen al fragor de les descargues, als crits dels lluitadors i als ais dels ferits.

Mes contemplem el darrer epissodi de la defença. Allí, en el Pla de Palacio, des de'ls primers instants del combat han també tots complert com a valents, guiats en una de les embestides per la bandera de Sant Jordi. Ara nobles i eclesiàstics, artistes i menestrals, dones i nins, tots hi han acudit per a fer amb sos pits un mur a l'enemic, que intenta entrar per a aquella gran plaça. Des del Palau Reial fins al portal de mar s'obra un ample fosso i és construeix una forta barricada. Els generals Sanz, Miquel i Basset, el coronel Vilana, don Francisco de Sayol, don Francisco de Solà i altres militars i cavallers dirigeixen els treballs, mentre el canonge Anglada i alguns eclesiàstics enardeixen a la multitut amb ses patriòtiques paraules. Quan els uns treballen els altres detenen l'enemic amb ses descargues. Prompte les boques dels canons coronen la

— Caramba! ; Cuánto ha mejorado mi casa desde aquellos tiempos!

barricada, i allavors la metralla s'ajunta als trets de la fuselleria i les columnes sitiadores cauen abrusades per aquell terrible foc com les espigues tallades per la falç del segador.

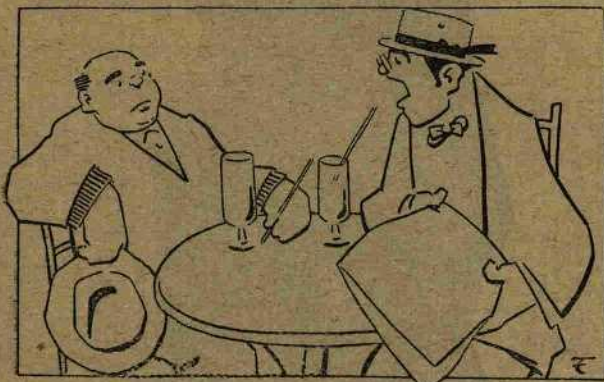
La resistència havia passat els límits de l'humà. Els combatents amb sos rostres ennegrits pel fum, polcosos i assedegats, mostraven ben bé sos efectes.

A les 12 del migdia els que lluitaven pels contorns de Sant Pere i del Pla de Palacio vegeren amb estranyesa que'l foc anava mimvant i que fins allí arribaven els focs de suspendre'l foc que's repetien en una i altra línia. Era que'l coronel Thoar, que manaba en els vols de Sant Agustí, complint l'ordre de Villarroel havia fet *llamada* de parlament, quan per a els carrers se oia la crida disposta per a els Concellers i Junes manant que tothom de catorze anys en amunt corregués per darrera volta a la defensa.

¿Què havia passat? El coronel Ferrer, que semblava per a els barcelonins el geni de la desgracia, havia portat a Thoar l'ordre de suspensió, encara que sabia la contrària determinació de les autoritats.

Emperò la ciutat estava ja tant abatuda, que no tingué valor per a trencar aquella treva, i fou cridat Consell general per a les 5 de la tarde en el Saló de Cent.

Allí s'aplegaren els Consellers, els Diputats les Junes de guerra i altres persones notables. En aquella reunió, presidida per l'il·lustre patrici que fou el darrer representant de la vella Catalunya, en Salvador Feliu de la Penya,

— Diu que un policia ha descobert el crim de... X.
— ¡Què diu, home!
— Es a dir, no és policia encara: és "aspirante".
— Oh, bé. Això ja és un altra cosa...

totes les amargures se revelaren, se manifestaren totes les opinions, les més dures reconvençions se feren i mots plens d'heroisme s'escoltaren.

Allí Ferrer donà compte de la comissió que del Virei de Mallorca portava per a oferir a Berwick la sotmissió d'aquelles illes a cambi dels furs i privilegis catalans. La lectura d'aqueixa instrucció, fins aleshores no revelada, era un sarcasme en aquells moments en que'l vencedor creient-se ja amo, no escoltaria propostes.

Vencent la prudència, s'acordà finalment trametre a Berwick junt amb en Ferrer dos parlamentaris, que foren don Marià Duràn i don Jascinto Oliver.

Era ja prop de la mitjanit quan els representants de Barcelona montats en magnífics cavalls i ostentant trajos de cerimonia's dirigiren a la torre de Sant Joan, a la claror de les atxes que portaven alguns patges, que llumenaven amb sinistre aspecte els munts de cadavres i'l runàm que embrassava tots els carrers.

En una cambra d'aquella torre trobaren al Generalíssim. Dues hores estigueren els emisaris lluitant amb la eloqüència que dona la desesperació i l'amor patri contra l'inflexibilitat de Berwick. Mes tant fou el que s'esforçaren, que si bé se n'hagueren de tornar amb l'intimació de que la ciutat devia *rendirse a discreció*, oïren no obstant de boca del Mariscal que concederia una capitulació proporcionada a l'estat en que's trobava Barcelona.

A les vuit del matí del següent dia (12 de Setembre) aplegats en el Saló de Cent el Consell, les juntes de guerra i representants del Capítol de la Seu, escoltaren la intimació que havian portat els parlamentaris, mentres la Diputació i Bras militar separatament tractaven del mateix.

¡Com devien destrossar el cor d'aquells catalans les fredes paraules de l'intimació! Sense cap humà remei; amb l'enemic dintre de les muralles, i mancats de forces per a resistir-lo, devien subjectar-se al jou de l'esclavatge; ¡precis era abandonar tota la rica herència de llibertat i glòria! No hi valgué el frenètic ardiment dels que, com els Diputats Perpinyà i Copons i'l secretari Codina, proposaren la resistència a tota ultransa; l'hora fatal per a Catalunya havia sonat ja.

A les dotze del migdia tornaven els parlamentaris a la residència de Berwick, i després de tres hores mortals pogueren arrancar-li la concessió d'esborrar-se la paraula a *discreció*, i un conveni redactat en nou capítols en que's declaraben salves i segures les vides i hisendes dels habitants i que no's faria cap procés per lo que haguessen fet contra el Rei, estipulant-se també la forma en que's rendien les tropes regulars i com s'ocuparia la Plaça i el Castell de Cardona. Més aquell no anaba firmat; i no era més que'l traïdor amb que havia de quedar empresonada.

ANTONI AULESTIA I PIJOAN

El bell tribut

Fa ja un grapat d'anys... l'«Unió Catalanista», eixa venerable entitat que servà per molt temps el caliu del catalanisme, va posar als peus de l'estatua d'en Rafel de Casanovas una formosa corona, en la data del 11 de Setembre; bell tribut al ciutadà benemèrit, al Conseller en cap de Barcelona, qui abraçat a la bandera de la ciutat,

queia greument ferit per les bales dels assetjadors, a al muralla del Portal - Nou.

A partir d'aquella data, cada any, a l'once de Setembre, el sencill padró d'en Casanoves reb les ofrenes de gratitut dels barcelonins, a despit dels botiflers que treballaven a l'ombra per a restar-li importància a la sentida manifestació catalanesca. I cada volta son més les corones i els rams que se li ofrenen. Tothom pren are part en el sentit homenatge pòstum; els nois de les escoles van a portar-li un brot de llorer o de roure, símbols de la glòria i de la fortitut; les obreres una flor aromosa com el seu tendre

- ¿Tú gastes carbasses?
- Sí.
- ¿I perquè no 't poses suros, com el teu marit?
- Perquè amb les carbasses també "suro".

cor; les corporacions i entitats catalanes, toies i garlandes, i l'Ajuntament, el magnífic Ajuntament de la ciutat, hereu d'aquell Consell de Cent d'història immaculada, una monumental corona de bronze, ofrendada corporativament, enfront del veïnat que omple els encontorns del padró i que esclata en forts aplaudiments.

Aqueix any la festa deu ésser més complerta: l'estatua del gran patrici serà col·locada al cim del padró definitiu, de pedra tot ell, amb una alegoria escultòrica, obra del gran mestre Llimona. L'arcalde, fill d'aquell arcalde que tornà en jardins la Ciutadela donada a Barcelona per un altre català il·lustre, el general Prim, serà qui li faci present de la ofrena de la ciutat, i digui el que digui en aqueix acte oficial l'arcalde de reial ordre, pagarà un tribut d'admiració i d'estima al gran conceller, que simbolitza l'ànima catalana en uns moments de vida o mort per Catalunya, i que avui simbolitza el resorgiment de Barce-

lona, aqueix resorgiment que arriba ja al reconeixement més amagats de les nostres muntanyes, allí on encara sembla que no es té esment del Decret de nova planta.

Catalans: No hi manqueu aqueix any a la manifestació patriòtica del 11 de Setembre; aneu-hi, nins i nines, amb vostre ram de roure i de llorer; feu-hi cap, fadrins i fadrines, amb vostres flors pomposes; porteu-hi, obrers, les mates oloroses de les muntanyes veïnes; aboqueu-hi, ciutadans tots, corones i garlandes; els moments són culminants, la hora propícia. Els goços del centralisme lladren de nou furiosament contra Catalunya. L'espantall del separatisme, va de ma en ma, i troba aixopluc a les primeres planes de la premsa centralitzadora i oligàrquica; ens acusen de traidors, ens repleten i ens motejen sense solta, ens menacen i tot... I les Corts van a obrir-se aviat; quan s'hagi extès per tota Espanya aqueixa antipatia contra Catalunya, que es va forjant a gràticent.

Es que es vol ofegar amb la cridoria de tota Espanya vilment enganyada, la veu honrada dels nostres parlamentaris quan cridin a comptes al cap del govern.

Catalans: Cal que rendim el dia 11 de Setembre, un grandios homenatge al generós patrici Rafel Casano-

va. Cal que a Madrid vegin que darrera els nostres senadors, i els nostres diputats, hi ha tot Catalunya com hi era un còs i ànima darrera aquell home de cor, martre de la patria catalana.

ESPECTECOS

Ja ha sortit «La Lucha», l'orga del Bloc republicà autonomista català. Veurem si sabrà respondre al fi que persegueixen. Per ara, veiem que parla clà i català. El seu director, en Marcell Domingo, s'ha ocupat dels fets de Girona amb una precisió que segurament li agrairàn els gironins.

¡Qué per molts anys!

Paraules memorables.

El Rei d'Espanya en sa primera visita a Barcelona, va dir publicament a un personatge nostre que en una festa solemnia li demanava vènia per a parlar en català.

«Se me ha pedido permiso para hablar en catalán; pues qué, ¿el catalán no es una lengua española? Tanto lo creo así, que yo os prometo cuando vuelva a visitaros, hablar en catalán para entenderlos con vosotros.»

I, la malaurada infanta Maria Teresa, després d'un concert improvisat de l'«Orfeo Català», prengué de mans d'una nena una partitura, i llegí la lletra catalana amb perfecta entonació.

Senyor Romanones: enviant a Catalunya ministres com en Barroso, no veurà pas mai reconstituir-se'l seu partit. ¡Al contrari! L'haurà d'enterrar per sempre.

«¡Justo castigo a su perversidad!»

La policia espanyola està d'enhorabona. Un aspirant a agent (1) ha descobert l'assessí del senyor Ferrero, a Madrid; i a Madrid, també, han sigut agafats els que robaren a una senyora alemanya, a Barcelona, uns milers de lliures esterlines; i no sé quantes coses més ha descobert.

Es una ratxa de descoòriments.

La premsa policiaca madrilenya també ha descobert un sens fi de coses de Catalunya: coses esgarrioses del separatisme; i seguint la pista, fins ha arribat

a averiguar que acabada la guerra actual, Catalunya junt amb el Rosselló farà un estat autonom, baix el protectorat de França, i crec de la República de Andorra.

Burrango! ¡Quin encert en seguir pistes que té la premsa madrilenya!

Llàstima que aqueixa no donarà tant bon resultat com les que han entregat a la justícia al matador del senyor Ferrero i als lladres de la «Maison Meublée».

¡Mirèu que patim uns ministres a Espanya!

Aquí tenim aqueix immens senyor Barroso, que trovant-se a Berga, s'oposava a que l'infanta Isabel assistís als Jocs Florals que habien de celebrar-se, si el discurs presidencial no era fet en castellà. I, això, que corria a càrrec d'una figura espanyola de primera fila, del senador del Regne, i excel·lent poeta en Frederic Rahola, qui, com es natural, feu el seu discurs en català, deixant al ministre la mar de corrido.

Vaja, senyor Barroso, que arribar a ministre per tindre tant poca solta, és una cosa deplorable.

Els bergadans han ben format de vostè un pobre concepte. I l'infanta, també.

En canvi nosaltres, no. Nosaltres ja el teniem per una calamitat.

Vostè és d'aquells de la descentrelització bien entendida. Fa?

El Centre de U. F. N. R. de Santa Coloma de Gramanet ha contribuït al lluïment de la festa major de la simpàtica població, mai dirien com? Donant funcions de varietés, tarde i nit, al seu hostatge social.

¡Ja ho veuen, si en son de catalans i nacionalistes els socis de l'U. F. N. R. de Santa Coloma de Gramanet! Ho son tant, que la comunicació de consuetut, dirigida al alcalde, començava dient, textualment:

Magnífico Señor:

El Centro Nacionalista Republica de esta lo calida pone en conocimiento de V. etc. etc. etc.

¡Ah; botiflers, de per riure!

França, la centralitzadora, la unitarista, la absorbent, la igualatària, acaba de concedir la oficialitat de la llengua bretona a la Bretanya

¿Què fa parat el Govern espanyol? ¿Que no vol'extrafer lo que fan a França, aqueixa vegada?

Que no sia toçut, que dongui la oficialitat de la llengua catalana a Catalunya. Pensin, Senyors del Govern, que'l que no es fa de grat es té que fer per força. Pensin que aviat s'obriràn les Corts...

En Vazquez Mella està treballant perquè li resulti un èxit la seva campanya regionalista espanyola. En Maura també prepara la seva campanya regionalista pel Nord d'Espanya.

Aqueixos senyors, per lo vist se pensen que això del regionalisme és com un barret que escau a tothom, mentres és moda, i que quan no ho és, va al quarto dels mals endreços.

Res d'això, senyors polítics: regionalisme, és sentiment, és braó, és idealitat de raça: ço que nosaltres en diem nacionalisme, perquè vé de nacionalitat, i vol formar nació.

¿Oí, senyor Comte de Romanones?

El gran Rocha, el conceller en cap de la minoria radical, és allò que a França en diuen un enfant terrible.

Volgué oposar-se a que es tressin avant les obres del padró d'en Casanova, dient que no hi havia acord consistorial. Quan li demostraren que sí que n'hi havia, va parlar una hora per dir que l'acord no feia referencia a tocar els bordillos de l'acera, ni a canviar el parterre, i que la cosa devia tractar-se en sessió municipal.

¡El que rumia aqueix conseller en cap de la minoria radical, per abatrer als regionalistes! An ell sí que li escau aquella admirativa expressió, que diu:

«¡En cap cap, cab, lo que cab en aqueix cap!»

SECCIO D'ANUNCIS

11 de Setembre

Rafel de Casanova

Tot bon catalanista deu posseir-ne l'estatua propietat exclusiva de la casa

ESTEVA y C.^a

PASSEIG DE GRACIA, 18

Del 1 al 11 de Setembre
PREUS EXCEPCIONALS

ELS TIRANTS I LLIGAS MILLORS I DE MES
BON GUST SON SENS DUBTE ELS DE LA TAN ACREDITADA

MARCA
Macdennvall

DEMANIS EN CAMISERIAS I SIMILARS
VENDAS AL ENGROS M. DOMENECH VALLES
CONCELL DE CENT. 577 BARCELONA

FABRICA D'ARTICLES DE PELL

Casa **PERELLÓ**, Pi, 7 bis
Carteres, Petaques, Moneders, Cinturons,
Corretges hàbit, Maletes, Sacs i Carteres
per a viatges. PREUS BARATISSIMS

J. CARDÚS

Paraigües - Ombrel·les - Vanos
Portaferrissa, 10

Tirant - Benefactor

PATENTAT

Per a el desentrotillo del pit de les
senyores, homes i nens

Els ven la casa Srs. Eduard Schilling,
S. en C. (Barcelona, Madrid, Valencia) i
el fabricant d'elàstics i lliga-cames Smart

AMADOR ALSINA

Riera Sant Joan, 8. - BARCELONA

que enviarà follet gratis a qui el demani

VERDAGUER i C.^a

Banyeres - Bidets - Dutxes - Rentamans
Escalfadors - Waters - Orinadors
Aixetes - Cuines, etc.

Telefon 1662

Despatx: RONDA UNIVERSITAT, 9

Tallers: ENTENZA, 41

Portaferrissa, 24 i 26 ☐ TELEFON 1574
Camises, Corbates i gèneres de punt - Per a la mida
especialitat - Casa millor surtida en articles del seu ram

Camiseria Mas i Roca

AVIAT SORTIRA

SERMÓ FURIÓS LES MODES

per JOSEP ROBREÑO
(1808)

que resulta de gran actualitat i és
eminentment humoristic

Avui ha sortit el volum 8 de

"MINERVA"

NOCIONS DE LITERATURA LLATINA

per Carles Riba

35 CÉNTIMS

- Ya sabes: al primer grito, estacazo.
—¿Y he de estarme todo el día guardando a ese Casanovas?
—Ya lo creo; lo que es hoy, a casa no vas.